Ner. 82.

MONITOR WARSZAWSKI.

z WARSZAWY DNIA 12 PAŹDZIERNIKA 1824 ROKU WE WTOREK.

Dostrzezenia meteorologiczne w Warszawie.

		Ciepłomierz R.	Barometr.	Wiatr.	Stan Nieba.
Dnia 8 Października	Zrana . . .	Stopni ciepła . + 7	Cali 27 liniy 6,4	Południowo-wschodni	Słońce.
	Popołudniu .	Stopni ciepła . +16	„ — 5,6	Wschodni Południowo-wschodni	Słońce.
	Wieczorem .	Stopni ciepła . +10	„ — 4,7	Wschodni Południowo wschodni	Xiężyc.
9	Zrana . . .	Stopni ciepła . + 7	Cali 27 liniy 3,9	Południowo-wschodni	Słońce.
	Popołudniu .	Stopni ciepła . +15	„ — 3,4	Południowo-wschodni	Niepewno.
	Wieczorem .	Stopni ciepła . +10	„ — 3,3	Południowo-zachodni	Deszczyk.
10	Zrana . . .	Stopni ciepła . + 9	Cali 27 liniy 2,9	Zachodni	Mgła.
	Popołudniu .	Stopni ciepła . +13	„ — 3,6	Zachodni Południowo-zachodni	Słońce blade.
	Wieczorem .	Stopni ciepła . + 9	„ — 4,6	Południowo-zachodni	Chmurno.

WARSZAWA.

Dziekan Wydziału Prawa i Administracyi Króleskiego Warszawskiego Uniwersytetu.

W wykonaniu § 179 Ustaw Wewnętrznego Urządzenia tegoż Uniwersytetu, podaie do wiadomości, iż po złożonym całokursowym examinie w dniu 16 i następnych Września r. b., otrzymali stopień *Magistra*.

a.) z *Prawa*.

JJPP. Eustachy Dobiecki, Jan Kanty Łuba, Teofil Malcz, Xawery Ostrowski, Hilary Lange, Juliusz Bader, Leopold Supiński, Leonard Wilski, Karol Bille, Teodor Wosiński, Adam Przesmycki, Wincenty Zaleski, Antoni Hoffman, Józef Wieczorkowski, Jan Zaleski, Tomasz Minecki, Mikołay Szokalski, Adam Jasiński, Wincenty Józefowicz, Mateusz Styczyński, Piotr Tuszewski, Kaietan Sokołowski, Gracyan Izdebski, Antoni Stopczański, Józef Hube, Mikołay Gibasiewicz, Robert Chrystowski, Wawrzeniec Hilczyński, Józef Kuczkowski, Klemens Wydrzyński, Felix Kodlik, Sebastyan Kociubski, Józef Miklaszewski, Jan Łaźniewski, Adam Bagniewski.

b.) z *Prawa i Administracyi*.

JJPP. Tomasz Nowakowski, Klemens Wesołowski, Stanisław Łukoski, Józef Mikułowski.

Patenta, iako świadectwo ukończonych z pożytkiem nauk w Uniwersytecie, mianowanym przez wydział Magistrom, wręczone zostały.

w Warszawie d. 8 Października 1824 r.

Bandtkie.
J. Trzciński.
za S. U.

—. Cesarz Jmć Austryacki raczył Nadwornemu Radcy *Hammerowi*, sławnemu oryentaliście, dozwolić przyięcie dyplomatu, przesłanego mu od Kr. Towarzystwa przyiacioł Nauk, na członka korrespondencyynego.

—Instytut Głuchoniemych, coraz nowe ma pobudki do uwielbiania STWORCY pokorną uległością Woli Jego, i do uczuć wdzięcznych dla tych Szanownych Osób, które za narzędzia swoiey Dobroci litościwie przeznacza.

W dniu dziewiątym Października, otrzymał Dar Dwudziestu Tysięcy cegły, na zakład budowy Lokalu.

Dobroczynność ta, w kilku minutach przez sześć Osób, Chrześciańską miłością ku Bliznim przeiętych, okazana, pięknym iest wzorem dla zamożnych Rodaków, którym opatrzność z udziałem maiątku, serce czułe na potrzeby niedołęstwa połączyć dozwoliła.

BOG nadzieia, że zjści się przepowiednia, w końcu opisu życia l'Abbé de l'Epée umieszczona, „iż przy dzielney Rządu opiece, przy serc czułych sprzyianiu, i rąk możnych darach, wzniesie się wkrótce nieuchronnie potrzebny, stały dla Jnstytutu przytułek. »

— Wyszedł z druku 8my Ner *Izydy*; zawiera co następuie: 1) O pożytku albo szkodliwości machin; rozprawa P. *Kunth*. Dokończenie. 2) Doświadczenia z zachowaniem zboża i mąki do czasu nieograniczonego, sposobem podanym przez Hr. *Dejean* Jener. Por. i Para Francyi, spisane przez Pana *Fare Bontemps*. 3) Ogólne zasady do stósowney budowy ognisk, z przeciągiem powietrza i zastósowaniem ich do niektórych pieców, lamp, i kominów; rozprawa P. *Wagenmann*. 4) Pompa wodna samodzielna, poprawiona przez Jakóba *Hunter*. 5) Piece do wypalania węgli, Kawalera *de la Chabeaussiere*, dawnieyszego Inspektora Górniczego. 6) Parny aparat gorzelniany *Simensa*. 7) O wyrabianiu *kartaminu*, czyli różu chińskiego podług sposobu przez P. *Kurrer* wskazanego. 8) *Pak-fong*, chińska kompozycya metaliczna, mogąca zastąpić srebro. 9) *Rozmaitości politechniczne.* Sposób zapobieżenia, aby w kotłach parnych kamień wodny nie osiadał.— Kompozycya metaliczna do pokrywania dachów. — Środek na krety.

— W ciągnieniu 583 Loteryi liczbowéy Kró: Polskiego odbytém w dniu wczorayszym, wyciągnięte zostały numera w następuiącym porządku: 48. 1. 40. 43. 85.

Szczęśliwe odkrycie dla cierpiącey ludzkości. (Artykuł nadesłany.)

Przed dwudziestu laty odkryłem szczęśliwym trafem nową i dotąd w Europie nieznaną metodę doskonałego leczenia bez użycia chirurgicznych narzędzi, wszystkich niemal na powierzchni ciała ludzkiego zdarzaiących się wyrostków, mianowicie workowate guzy, meliceris, atheroma steatoma, Strumus, Scirrhus, zgubney choroby Raka, polipów, brodawek i wszelkich z urodzeniem człowieka na świat przyniesionych wypukłych znamion.

Dwudziestoletnie doświadczenia w mnóstwie przypadków zupełnie pomyślnym uwieńczone skutkiem, przekonawszy mię o niezawodności metody przezemnie odkrytéy, upoważniaią mię i wzywaią do ogłoszenia wszystkim pomienione wyżéy chorobg cierpiącym osobom, że ie prawie bez bólów i uronienia krwi, w nader krótkim przeciągu czasu, prawie do uwierzenia niepodobnym, to iest w kilku lub kilkunastu minutach, w stósunku do stopnia słabości, zupełnie od ich cierpień uwolnić gotów iestem.

Wszystkim zatém ubogim podobne cierpiącym choroby, pomoc moię z miłości bliźniego bezpłatnie ofiaruię, a ci, którym Opatrzność potrzebnych nieodmówiła dostatków, przyzwoitéy nie ubliżą mi nagrody.

Gdyby któremu z Towarzystw filantropiynych w Europie lub innych częściach świata, podobało się nabydź odemnie owego sposobu leczenia wspomnionych chorób, tedy oświadczam gotowość moię do stawienia się osobistego przed iednym z naybliższych fakultetów lekarskich, przed którym pomyślne owéy metody leczenia okażę skutki: w takim iednak razie zastrzegam sobie przyzwoite wynagrodzenie kosztów podróży i za czas opuszczony praktyki w sztuce lekarskiéy. — Lublin 30 Września 1824 r.

Bogumił Koppenstätter
Doktór Medycyny etc. etc.

PRZYIECHALI. (8. 9. i 10. Października.) X. Chmielewski Kanonik z Pułtuska — X. Dzięcielski Marcelli Biskup z Wrocławka — X. Wojakowski Mateusz Sufragan z Lublina — Nieznański Józef Sędzia z Słupska — Korff Półkownik z Góry Kalwaryi — Jezierski Hrabia z Sabin — Starzyński Ludwik kupiec z Bilska — Zamoyski Stanisław Hrabia z Maciciowic — Jezierski Jan Hrabia z Garbowa — Brzostowska Izabella Hrabina z Wilna — Petrow Mieczuryn kupiec z Rossyi — Choynacki Marcin Podpułkownik z Sierocka. —

WYIECHALI. (8. 9. i 10. Października) Załuski Antoni Hrabia do Wodyni — Campenhausen Baron do Rygi — Strandmann Karol Pułkownik do Siedlec — Winogrocki Pułkownik do Siedlec — Kossecka Józefa Sędzina do Kielc — Małachowski Kazimierz do Wierzbicy — Słupecki Kazimierz Pułkownik do Pułtuska — Zboiński Xawery Hrabia do Kowalewa — Nakwaski Franciszek Kasztelan do Małéy Wsi — Łuba Józef Starosta do Kowna — Weisflog Karol Pułkownik do Kocka — Podoski Ignacy Starosta do Lublina — Ziegler Ernest kupiec do Gdańska. —

z PETERSBURGA 11 (23) Września.

Xże *Szyryński-Szykmatow*, Szef dywizyi 7éy klassy w departamencie Inżenierów, mianowany został Dyrektorem Uniwersytetu w Kazanie, w mieysce P. *Nikolskiego* nadwornego Radcy, który prosił i otrzymał pozwolenie pozostania przy tymże Uniwersytecie w znaczeniu zwyczaynego Professora.

— Cesarz Jmć nocował dnia 21. Sierpnia w Borowsku, a 22. w Zaraisku przeiechawszy przez Serpuchow. Dnia 23. Nayiaśnieyszy Pan przybył do Riazanin, gdzie zabawił do 25, a 26 mieszkańcy Tambo-

wa mieli szczęście oglądać Monarchę w murach swoich. (*Cons. Imp.*)

ze LWOWA 2 Października.

J. C. Mość raczył nayłaskawiéy na seym Galicyyski, przypadaiący w dniu 18 Października r. b. Ignacego Hrabiego *Krasickiego*, Deputata Wydziału Stanowego mianować pierwszym króleskim kommisarzem, a drugim kommissarzem króleskim Jana *Uruskiego*, Deputata honorowego Wydziału stanowego. (*G. Lw.*)

z WIEDNIA 24 Września.

Cesarz Imć raczył rozkazać aby z powodu śmierci Ludwika XVIII dwór przywdział żałobę dnia 23 i nosił ią przez dni 20 z odmianą, a to w pierwszych dniach dwunastu grubą, ostatnie zaś dni ośm mnieyszą.

z DREZNA 27 Września.

Z rozkazu Monarchy dwór przywdział żałobę z powodu śmierci Ludwika XVIII Króla Francyi na cztery tygodnie.

z BERLINA 4 Października.

Dnia wczorayczego nastąpiło uroczyste otwarcie posiedzeń Stanów prowincyonalnych Marchii Brandeburskiéy i Niższéy Luzacyi. O 9 z rana zebrali się wszyscy Deputowani na nabożeństwo w kościele Katedralnym, gdzie dla nich trzy loże były urządzone. Nayiaśnieyszy Pan znaydował się z rodziną króleską na tém nabożeństwie. Nadworny kaznodzieia X. *Ehrenberg* miał stósowne do téy ważnéy okoliczności kazanie, a po skończoném nabożeństwie, o godzinie 11, udali się wszyscy deputowani do domu Stanów urządzonego na ich posiedzenia. Tam był Kommissarz Króleski, Prezydent *Heydebreck*, wprowadzony przez trzech Deputowanych do zgromadzenia, zagaił ie mową, i oddał Marszałkowi seymu (byłemu Ministrowi brunświckiemu P. *Alvensleben*) punkta, nad któremi maią się rozpocząć narady. Kommissarz króleski był potém na powrót przez trzech Deputowanych odprowadzony, a Marszałek otworzył obrady przemową do Stanów. Na pierwszém tém posiedzeniu uchwalono adress do krola, i wybrano rożne Kommissye, które się dnia dzisieyszego zebrały. (*G. B. Vo.*)

— Dwór króleski przywdział dnia wczorayszego żałobę na trzy tygodnie z powodu śmierci Ludwika XVIII.

z AMSTERDAMU 28 Września.

Z Gröningi dnia 23 donoszą, iż tam przed kilku dniami pokazały się na Nord-Polder trzy czarne bociany (*Ciconia nigra* Bellon): ptaki te pospolicie utrzymuią się tylko w Polsce, w Węgrzech i Turcyi, a według ornitologii Temminka nigdy ich u nas nie widziano. Jednego z nich schwytano i ofiarowano do Gabinetu tamteyszego uniwersytetu.

— I tu dom ieden handlowy odebrał list z Tryestu z dnia 14, iż właśnie w tenczas przybył tam Cesarski statek pocztowy z Korfu z wiadomością, że się udało odważnemu *Kanarisowi* Kapudana Baszę wraz z okrętem Admiralskim na powietrze wysadzić, lecz że zarazem bohatyr ten przy tym wypadku sam chwalebne życie utracił. (Jak do Auszpurga tak i do Hamburga wiadomość ta z Tryestu handlową drogą doszła. Że wieść ta istotnie w Korfu krążyła d. 2 b. m. i z tego się wykazuie, że także z tamtąd i do Livorno doszła; lecz gdy *Dostrzegacz Austryacki* zapewnia iż do dnia 2 nic w Konstantynopolu o tém nie wiedziano, trzeba więc dalszego zapewnienia oczekiwać.)

z SZTOKHOLMU 21 Września.

Cesarsko króleski austryacki Szambelan Hrabia *Woyna*, który tu poprzednio był sprawuiącym interessa dworu austryackiego, przybył tu dnia 18, dla obięcia znowu tego urzędowania. Dotychczasowy sprawuiący interessa austryackie Hrabia *Colloredo*, wyiedzie z tąd w krótce.

z LONDYNU 25 Września.

Wielki panegiryk dla P. *Canning* umieszczony dnia wczorayszego w *Kuryerze*, doznał w dniu dzisiayszym ostrych krytyk od wielu naszych dzienników. Jeden znich, *Morning Herald*, korzystał z téy pory aby powstać przeciwko Markizowi Londonderry. Z resztą naywiększe wyrzuty, iakie czynią temu Ministrowi są: iż powiedział za ostatnim powrotem swoim z Paryża że, im więcéy uważał narody stałego lądu, tém więcéy dostrzegał że Anglicy w ogóle maią sposób zachowania się gminny, i *ton mieyski.* (*Etoile.*)

— W okolicy Londynu budują tak wiele domów, iż ieden spekulant budowli, który był zapytany od Komitetu Izby Niższéy, wiele by ich znaydowało się w iego okolicy, odpowiedział: Wiedziałem istotnie wiele ich było wychodząc tu zrana, niemogę iednak wiedzieć ile ich przez ten czas ukończono.

— Wciągu układów z Dejem Algierskim oświadczył tenże, że gdyby Anglicy miasto zburzyli, mało mu to szkodzić może; albowiem mieszkańcy wyszli pod namioty, a żydzi na każdy przypadek muszą szkody naprawić, albowiem pod tym tylko warunkiem pozwolono im tu handel prowadzić.

— Dnia 18 P. *Michelena*, poseł Mexykański udał się do P. Fletcher, ajenta Jenerała Iturbidego, dla oznaymienia mu ostatecznych wniosków kongressu względem sukcessorów Ex-Cesarza. (To iest: pensya dla wdowy 8000 dollarów czyli 4000 Czer. zł.)

— W Nowym Jorku tamteyszy Ajent Kolumbiyski ogłosił urzędownie wiadomość umieszczoną w nadzwyczaynéy gazecie rządowéy wychodzącéy w Panama z dnia 1 Czerwca: o przeyściu Jen. *Olanetta* na stronę powstańców.

— Proiekt zaprowadzenia kommunikacyi z Wschodniemi Indyami za pomocą statków parnych około międzymorza Suez, iuż zarzucony, ale natomiast osoby prywatne, w związkach urzędowych z Wschodniemi Jndyami będące, postanowiły rzeczoną kommunikacyą około Południowéy Afryki urządzić.

— Z nadesłanych pism tyczących się Kolumbii, pokazuie się, że Kongres postanowił w Czerwcu (zapewne 1823) nowy podział Rzeczypospolitéy, według którego całe państwo dzieli się na 12 (dawniéy na 3 tylko) Departamenta, każdy zas departament dzieli się na prowincye, a te na kantony. Departamenta wraz ze swemi głównemi miastami są następuiące: *Orinoco*, stolica Cumana; *Venezuela* St. Caracas; *Apure*, St. Varinas; *Zulia* St. Maracaibo; *Boyaca* St. Tunja; *Cundinamarca* St. Bogota; *Magdalena* St. Cartagena: *Cauca* St. Popayan; *Jstmo* St. Panama; *Ecuador* (Aequator) St: Quito; *Lasuay* St. Cuença; *Guayaquil*, St. Guayaquil.

Członkom Senatu i Izby reprezentantów wyznaczono na dzień 6 funt. Ster, zapewne dla uniknienia przekupstwa. Prezydent RPospolitéy ma roczném pensyi 30,000 fun. St. Wice-prezydent 15,000. Cała Administracya Rzeczypospolitéy, razem prowincyonalne iako też i ogólne wydatki rachuiąc, kosztuie Kolumbiią pół miliona fun. Sz. tak dalece, że, iak Gazeta *Times* uważa, summa od Parlamentu na naprawę zamku Windsor przeznaczona, wystarczyłaby na utrzymanie trzechletnie Rządu Kolumbiyskiego wraz z iego Prezydentem, Sędziami i wszelkiego stopnia urzędnikami.

— Odebraliśmy listy z Hawany z 20. Sierpnia. Nikczemna zdrada Jenerała Garza przeciw Iturbidemu, nie podpada wątpliwości; niegodnie przedał krew przyiaciela sam go wezwawszy ażeby wylądował.

Czynią tę uwagę że toż samo stało się z mężnym i nieszczęśliwym *Pichegru*. Był także przedany Bonapartemu, przez człowieka w którym całe zaufanie położył. Listy z Hawany twierdzą, że gdyby Ex-Cesarz był iawnie oświadczył się za Królem Ferdynandem VII., cała ludność mexykańska byłaby się z nim złączyła. Zatrzymany został w *Soto la Marina* i żądał téy łaski aby go rozstrzelano w *San Antonio de Padilla*, w nadziei że ta zwłoka da czas iego przyiaciołom do uwolnienia go w drodze.

— Wiadomości z Rio dochodzą do dnia 17. Lipca. Dnia 21. Czerwca rozkazał Cesarz, na prozbę rossyyskiego Wice-Konsula, Ministrowi morskiemu, aby korwettom *Ladoga* i *Apollo* wydał bezpłatnie potrzebne do naprawy belki, maszty i t. d., skoro ich tamże za pieniądze nabydź niemogły.

— Z gazet 10. Czerwca dowiaduiemy się o śmierci P. Rodney Posła Stanów Zjednoczonych w Buenos-Ayres, i o nadzwyczaynéy wspaniałości z iaką pogrzeb iego odprawiono. Z śmiercią tego iedynego Posła zagranicznego przy Rządzie Buenos-Ayres, zniknęło całe ciało dyplomatyczne w tym kraiu. Po przyięciu Konsula angielskiego, natychmiast mianowano podobnegoż Ajenta w Londynie.

Mniemaią iż P. Rivadavia do Europy w krótce wyiedzie; powszechnie ubolewaią nad iego oddaleniem się z Ministeryum.

— Listy z Valparaiso donoszą iż okręt Hiszpański *Asia* opuścił iuż to stanowisko w końcu Kwietnia wraz z innemi statkami do niego należącemi. Sądzą iż uda się do Lima. (*Etoile.*)

— Jeneralmajor Turner uda się do Afryki, gdzie ma obiąć dowództwo nad osadą Sierra-Leone w mieysce Karola Maccarthy zabitego przez Aszantysów.

— Gazeta iedna dublińska, należąca do stronnictwa Oranżystów, nie mało sobie z tego obiecuie że P. Canning śmiał się gdy członkowie loży w uroczystym obchodzie po pod okna iego paradowali.

— Stary radykalista Major *Cartwright*, umarł tu w 83 r. ż.

— Mówią tu mocno że P. *Hastings* otrzyma poselstwo w Neapolu, nie przestaiąc przy tém bydź Wielkorządcą Malty.

— Dnia 21. nieiaki *Smyth* pożyczaiący na zastawy, został przed Sąd wezwany, za to że zgwałcił ustawę o święceniu Niedzie-

li, przez wydawanie zastawionych przedmiotów w dniu Pańskim. Sędzia Policyyny był tego zdania, iż nie zasłużył na karę, albowiem czyn ten wynikał z potrzeby, lecz P. *Smyth obstawał* za oplaceniem kary pieniężnéy. „Jakto? WPan żadasz bydź ukaranym? — Tak iest, odpowiedział P. Smyth, dla przykładu kolegów moiego rzemiosła. “

z KORFU 6. Września.

— Ogłoszono tu pod dniem dzisieyszym następuiącą odezwę:

Z polecenia Jenerała Porucznika Fryderyka *Adam*, Lorda naczelnego Kommissarza Nayiaś. Króla W. Brytanii przy Stanach Zjednoczonych wysp Jońskich, i t. d.

Gdy Rząd tymczasowy Grecki wydał Proklamacyą do Konsula J. K. M. w Konstantynopolu, tudzież Konsulów i Wice-Konsulów innych Mocarstw Europeyskich na Archipelagu, w któréy wyrażono:

« Ponieważ właściciele różnych europeyskich okrętów wynaymuią statki swoie Rządowi Tureckiemu do przewozu woyska, żywności i ammunicyi, a to przeciw zakazom Konsulów swych, w brew zasadom neutralności przez ich Monarchów w walce w którą teraz Grecya wplątana iest, wyrzeczonym, takowe zatém statki i ich osada nie maią bydź odtąd iako własność narodu neutralnego uważane, lecz iako nieprzyiacielskie okręty; i iako takie, schwytane przez okręty należące do Flotty greckiéy, lub iakakolwiek siłę zbroyną Greckiego Rządu, maią bydź natychmiast spalone, lub wraz z osadą zatopione. «

Gdy J. K. M. celem utrzymania rzeczonych praw neutralności, których obowiązków w ciągu obecnéy woyny ściśle i zawsze iednostaynie dopełniał, tudzież dla zabespieczenia handlu i życia swych poddanych, również iak i opiece iego poruczonych ludów Jońskich, rozkazał Lordowi-Kommissarzowi wezwać tymczasowy Rząd do niezwłocznego odwołania odezwy tak uderzaiącym sposobem prawom narodów, wszelkim zasadom ludzkości i związku między ucywilizowanemi kraiami przeciwnéy.

Gdy w skutek tego Lord-Kommissarz w Imieniu J. K. M. odwołania wzwyż namienionéy proklamacyi domagał się; a Rząd tymczasowy żądaniu takowemu nie chciał zadosyć uczynić, — i gdy takowy opór dowódzcy potęgi morskiéy Nayiaś. Króla Jmci w przyzwoitym sposobie oznaymiony został; —

Podaie się więc ninieyszém do wiadomości, iż wzmiankowany dowódzca, w skutek odebranych instrukcyy od Lordów Kommissarzy Admiralicyi, natychmiast przytrzymywać będzie i zabierać wszystkie statki zbroyne, lub żołnierzy na swym pokładzie maiące, które za upoważnieniem lub pod opieką Rządu tymczasowego Greckiego uzbroione zostały, lub które upoważnienie tegoż Rządu uznaią; instrukcye takowe póty moc obowiązuiącą mieć będą, póki wyżéy wspomniana proklamacya tymczasowego Rządu, wyraźnie i zupełnie odwołaną nie zostanie, i póki o odwołaniu takowém Naczelny dowódzca siły morskiéy Nayiaś. Króla Jmci przez Lorda Kommissarza przyzwoitym sposobem zawiadomionym nie będzie.

Ninieysza odezwa w trzech ięzykach, angielskim, greckim i włoskim wydrukowana, ogłoszona i władzom do których to należy do wykonania ma bydź udzieloną. Korfu dnia 6. Września 1824. r.

Na rozkaz Lorda Kommissarza

J. *Rudsdell*, Sekretarz.

— Dla dopełnienia przepisanych w powyższéy odezwie środków, stoiące w porcie tuteyszym dwie angielskie Fregatty udały się natychmiast ku Morei, a okręt Admiralski ma się z niemi przy Zante połączyć. (*Dost. Aust.*)

z LIWORNO 13 Września.

Okręt który wypłynął z Algieru dnia 8 b. m. przywiózł następuiącą wiadomość: «Dey formalnie oświadczył że wrazie gdyby rząd sardyński w przeciągu miesiąca nie zapłacił całego nałożonego nań haraczu, wypowie woynę iego banderze. Podobnież się oświadczył względem rządu niderlandzkiego, z tym dodatkiem, iż powinien się odłączyć od związku z Hiszpanią, na co daie mu czas trzymiesięczny. Wypowiedział woynę Hiszpanii bez wszelkiéy ogródki. Eskadra złożona z 12 uzbroionych okrętów była gotowa do wyyścia pod żagle, lecz iéy przeznaczenie niewiadome.»

z WENECYI 20 Września.

— *Dostrzegacz Wenecki* z d. 18. Września donosi z listów, które z sobą przywiózł okręt w 24 dniach ze Smyrny do Tryestu przybyły d. 16 Września. „Dnia 9 Sierpnia Kapudan Basza popłynął od Scio ku Samos. Dnia 19 Sierpnia flotta grecka odważnie i zręcznie wysłała statek palny przeciw fregacie i dwom brygom tureckim, które na kotwicy stały, dla zasłony przewozu woysk z brzegów Natolii do Samos. Cel ich dopięty został, fregata wyleciała na powietrze, a bryg po krótkiéy walce poddać się musiał. Po czém Grecy mieli zabrać 60 bark do przewożenia przeznaczonych, które opuściło woysko strwożone. Kapudan Basza nie mógł żadnéy dadź pomocy, gdyż z całą flottą wiatr miał przeciw sobie.»

Taż Gazeta donosi, iż wyprawa Egipska 9 Sierpnia opuściła Rodus, a dnia 27 Sier. na wybrzeżach Morei w okolicy Navarino słyszano mocne strzały działowe. Według innych atoli doniesień, rzeczona wyprawa z Rodos udała się do Karamanii dla nabrania wody. (*G. Rz. Pr.*)

z PARYŻA 29 Września.

Wiazd Króla do Paryża.

Król przybywszy w samo południe do bramy *Maillot*, wsiadł na konia pomimo tego iż rzęsisty deszcz padał.— Orszak natychmiast wyruszył. Delfin miał na sobie uniform wielkiego Admirała, a Xiąże Orleanu uniform Jenerała pułkownika huzarów. Xiąże Bourbon iechał na czele orszaku. Widok iego zawsze mocną żałość obudza. Czyliż świetny ród Kondeuszów zgaśnie z nim razem? Mówią, że przysposobieniem odżyie to imie. Lud Paryża mógł sobie wspomnieć o przywłaszczeniu i rewolucyi samym tylko widokiem żyiących świadków ich zbrodni, oyca Xięcia d' Enghien, i syna Xięcia Berry.

Władze Munieypalne zebrały się przy rogatkach *Gwiazdy*. Prefekt składaiąc Królowi klucze miasta Paryża miał mowę do Króla, na którą monarcha odpowiedział w te słowa: „Niech przy «WPanu pozostaną te klucze, gdyż nie «mam rąk wierniéyszych którymbym ie «powierzył. Z głębokiém uczuciem bo«leści i radości wchodzę w te mury, «wśród dobrego ludu moiego. Z uczu«ciem boleści po tak ciężkiéy stracie, z «uczuciem radości gdyż wszystkie dni «moie chcę na zapewnienie i ustalenie «iego szczęścia poświęcić.»

Na Polach Elizeyskich pewien człowiek przecisnął się przez szeregi żołnierzy i podał prożbę Królowi. N. Pan sam ią odebrał z naytkliwszą dobrocią i oddał ią Szambelanowi z swego orszaku.

Białe chorągwie powiewały we wszystkich oknach. Pewien malarz miał szczęśliwy pomysł umieścić na dwadzieścia stóp wysokości *Chwałę*, na któréy siedziała *Obfitość* ze wszystkiemi godłami swemi. Gdy N. Pan nadiechał, dwa geniusze, niosące ieden koronę złotą a drugi te słowa: *Niech żyie Karol X*, wyszły z obłoków otaczaiących *Chwałę*. Król przyiemne okazał zadziwienie, a uśmiech iego wynagrodził gorliwość artysty.

Na bulewarze Magdaleny, przy ulicy Duphot, korona laurowa uwieńczyła głowę Króla z godną podziwienia dokładnością.

Ulica St. Dyonizego cała była usłana. Mieszkańcy domy swoie ozdobili przeźroczami. Jedno z nich wyobrażaiące lilią okrytą kwiatami z tym napisem: *Nigdy nie zginą we Francyi*, zwróciło uwagę.

Deszcz ustał, gdy cały orszak przybył do bulwarów. Tam to naywiększy był nacisk ludu, niezliczone mnóstwo widzów rzucało w górę chustki i kapelusze iak 12 Kwietnia 1814 i napełniało powietrze okrzykami: *niech żyie Król, niech żyią Burbonowie*. N. Pan kilkokrotnie podniósł rękę do kapelusza; pewien rodzay zadowolenia miarkował na iego twarzy wrażenie świeżéy ieszcze boleści. Uważano kilkakrotnie, że Król siedząc na przepysznym koniu, którym z własnym sobie wdziękiem kierował, wstrzymywał kroki iego aby dłużéy cieszył się wyrażeniem miłości i radości maluiącéy się na wszystkich twarzach.

Król dozwolił aby zakonnice, poświęcone posłudze chorych, złożyły mu uszanowanie swoie. Wyszły ze szpitala *Hôtel Dieu* w liczbie pięćdziesięciu, prowadzone przez Pana de Marbois, członka ogólnéy rady dozorczéy tego domu.

Przełożona te słowa rzekła do Króla: «Nayiaśnieyszy Panie! składamy ci nasz «hołd i zapewnienie, że zawsze obowią«zków naszych względem ubogich cho«rych, gorliwie dopełniać będziem.» — Król odpowiedział: «Wiem z iaką gorli«wością służycie ubóstwu, służcie tak «daléy i ufaycie moiéy dobrotliwości i «stałéy opiece.»

N. Pan raczył zatrzymać się dla odebrania prożb które mu były składane. Przyiął ie wszystkie z dobrocią. Liczba ich wynosiła *przeszło czterysta*. Wszyscy mieli wolny przystęp do Panuiącego. Delfin nayuprzeymiey przemówił do officerów woysk znayduiących się na rynku; poznano że dostoyny wybawca Hiszpanii znaydował się między swemi towarzyszami broni.

Król przybył do Kościoła N. Panny o drugiéy i minut dziesięć. N. Pan przyięty był przez Arcybiskupa, który do niego tak przemówił:

Nayiaśnieyszy Panie!

„Wszystkich serca spieszą naprzeciw Króla powracaiącego do stolicy; boleść i uszanowanie niezdolne są wstrzymać uniesienia ludu twoiego, łzy ustępuią łzom innym, okrzyki po nayposępniey-

szém nastaią milczeniu. N. Panie, miłość to płakała, miłość cieszy się teraz. Nim wstąpisz w dom Oyców twoich, nim oddasz się spoczynkowi który będzie razem i naszym, przychodzisz z naywiększą okazałością podźwignąć Religią, dotkniętą tym samym ciosem który Chrześciańskiego Króla uderzył. Chcesz N. Panie, aby ona pierwsza doznała pochwały którą wszystkim przynosisz. ¡Bądź od niéy błogosławiony. Weydź do przybytku świętego, poday Religii twoię Króleską rękę i z wiernych jéy ust odbierz obietnicę jéy Boskiéy wdzięczności. — My zaś N. Panie, iéy Kapłani a poddani twoi, błagamy cię w progu Kościoła aby ci przyiemne były nasze hołdy i życzenia, które iako naypierwszy pasterz mam zaszczyt złożyć Waszéy Króleskiéy Mości. — Racz przyiąć hołd wszystkich szanownych kapłanów podzielaiących prace Biskupstwa mego i dozwól nareszcie Duchowieństwu, Kapitule i Arcybiskupowi Paryzkiemu, aby w Imie BOGA żywego i w Obliczu Świętych Ołtarzy, zaprzysięgli ci Wiarę i cześć; którą dochowali dostoynemu bratu twoiemu »

Król odpowiedział:

„Mości Xięże Arcybiskupie! W okoliczności tak bolesnéy dla serca moiego, pierwszą moią powinnością i potrzebą było: paśdź do N ó g P a n a Z a s t ę p ó w i błagać Go za wstawieniem się Nayświętszéy P a n n y o siłę i męztwo potrzebne dla dopełnienia ogromnych obowiązków na mnie włożonych. Bez Niego nic nie możemy, z nim wszystko. Dopomóżcie mi przez modły wasze, żądam tego od was nie tak dla siebie iak dla Francyi, którą móy brat tak szczęśliwą uczynił. Tak iest, pomimo boleści moiéy, mam przeczucie, mam zaufanie, że z pomocą N a y w y ż s z e g o zdołam nie iuż podadź w niepamięć stratę oyczyzny, lecz przynaymniéy iéy gorycz osłodzić. “

N. Pan zasiadłszy na tronie, z głębokiém zebraniem myśli odmówił Modlitwę; poczém Arcybiskup zaintonował *Veni Creator*, po którém nastąpiło *Sub tuum*, psalm *Exaudiat* i stósowne modlitwy.

Ogromna Bazylika Nayświętszéy P a n n y przedstawiała widok wielkiéy rodziny, połączonéy u stóp ołtarzy z dostoynym Wodzem swoim, w celu błagania dla niego i dla Francyi opieki Nieba. Jakoż rzeczywiście w Kościołach Pańskich w tak wspaniałych okolicznościach, Francya ma godną siebie reprezentacyą; tam znayduiemy ieszcze po tylu nadużyciach i klęskach, BOGA Świętego Ludwika; w tym to Kościele wszyscy nasi Królowie od Filipa Augusta aż do Karola X. powierzali się opiece Stworzyciela, i ludom swoim dawali przykład téy wiary, téy pobożności, będącéy naypięknieyszą ozdobą tronu i nayślicznieyszą monarchii podporą. Jakoż wszyscy przytomni mocno byli przeięci, a Monarcha nie mógł bydź nieczuły na wzruszenie wszystkich.

Powracaiąc z Kościoła Naś: P a n n y orszak przechodził przed posągiem Henryka IV.— Król iechał konno iak Henryk kiedy wchodził do stolicy. Śpiew *Niech żyie Henryk IV* dał się słyszyć i towarzyszył okrzykowi *Niech żyie Karol X.*

Orszak zniewolony iśdź wolnym krokiem, doszedł do mostu *des Arts*, gdy młoda kobieta, maiąca może lat 23, która oddawna usiłowała przecisnąć się przez szereg żołnierzy, nowe czyniła usiłowania. Pewien stary wyższy Officer zbliżył się do niéy gdy się rzuciła przed pierwsze szeregi jazdy. Żołnierze chcieli ią do oddalenia się przymusić, lecz stary Officer przybył iéy na pomoc. Wznosiła do góry papier, lecz iéy łzy i wzruszenie tłumiły iéy głos i tylko te słowa *móy mąż*! usłyszeć można było. To poruszenie, chociaż bardzo szybkie, zwróciło uwagę N. Pana: dał znak ręką, *Pozwólcie*! rzekł, z dobrocią zwyczayną Burbonom, *dozwólcie iéy się zbliżyć*, I sam Monarcha wyciągnął rękę do młodéy kobiety która padła mu do nóg, odebrał iéy proźbę, i iak gdyby mu przysługę wyświadczyła « *Dziękuię ci* rzekł, *moie dziecię.* « Lud wzruszony aż do łez tym postępkiem, niczém nie miarkował uniesienia swoiego; zapał iego doszedł do naywyższego stopnia i zaledwie można go było wstrzymać od otoczenia Monarchy; radośne okrzyki towarzyszyły Królowi aż do Tuileries.

Któryż inny syn Śgo Ludwika lepiéy rad jego słuchać będzie:

« Miéy serce łagodne i miłosierne dla ubogich, słabych, cierpiących, wspieray ich i wspomagay ile możesz. «

» W wymierzaniu sprawiedliwości bądź prawym i silnym, nie obracay się na prawą ani na lewą, lecz dopomagay prawu i wspieray ubogiego dopóki prawda się nie wykaże. «

» Staray się abyś miał dobrych urzędników. »

Król przybył do zamku o trzy kwadranse na czwartą. Wchodząc rzekł; nieiestem zmordowany, iestem kontent, miłość poddanych wynagrodziła mię za wszelkie utrudzenia i nawet nie dała mi zważać na stan powietrza. »

Naylepszy Monarcho! pierwsze dni twoiéy władzy oznaczone były dobrodzieystwami. Mądrość, ten owoc doświadczenia, iaśniała w twoich pierwszych czynnościach. Nasze modły ściągaią na ciebie błogosławieństwa Tego, który do woli życiem naszém włada. Niebo przychylaiąc się do proźb naszych pomnoży szczęście Francyi, tak iak twoie panowanie pomnoży chwałę Burbonów.

(*Eto.* — *Gaz. de Fr.*)

— Na kilka dni przed śmiercią przedłożono Ludwikowi XVIII papiery tyczące się zmiany rożnych kar. Na wszystkie zezwolił: « Pierwszy raz z trudnością mi przychodzi podpisać ułaskawienie, chciałbym ie bratu memu zostawić; bo niém powinno się zawsze panowanie Bourbona zaczynać. »

— Jest ieszcze i u nas wiele ludzi, którzy się zatrudniaią kwadraturą koła, i mniemaią, że znaleźli to problema. Akademia otrzymała świeżo uwiadomienie od iednego mieszkańca z Departamentu Lot, że odkrył kwadraturę koła i z tego powodu żąda nagrody za to wyznaczonéy; lecz stósownie do poprzednich uchwał swoich, nie zważała na tę reklamacyą.

— Słychać iż P. Peyronnet mianowany będzie Jeneralnym Prokuratorem Sądu Parów; urzędu tego dotąd ieszcze nie było.

— Minister Spraw Duchownych i Oświecenia postanowieniem swoiém z dnia 23. b. m. mianował kilku Professorów w przywróconéy szkole prawa, w Grenoble.

Zamknięcie przywróconéy teraz łaską J. K. M. szkoły prawa w Grenoble, nastąpiło w r. 1821. z powodu rozruchów, które się tam podobnie iak w Lugdunie okazały, po odebranéy fałszywéy wiadomości, iakoby w Paryżu tróykolorową kokardę zatknąć miano; rozruchy te stały się przyczyną iż miasto Grenoble na nieiaki czas było w stanie oblężenia.

— Dostoyny monarcha powołany na tron Francuzki prawem urodzenia, iest 36tym królem z dynastyi Kapetów, a 38 ieźli będziemy liczyć królów Eudesa, i Roberta dziadka i stryia Hugona Kapeta, należących do drugiéy dynastyi. Od rozpoczęci trzeciéy dynastyi upłynęło lat 837.— Karol X. teraźnieyszy Król urodził się 9 Października 1757 i iest piątym synem Delfina, syna Ludwika XV.— Xże Angoulême, syn i iedyny dziedzic Króla Karola X.. bierze tytuł Delfina.— Od Ludwika XIII, to iest: od 214 lat wszyscy królowie nasi nosili imię Ludwika; iuż temu lat 250 iak Francya nie miała Króla Karola. Karol IX umarł r. 1574.

z MADRYTU 22 Września.

— Król z całą rodziną mieszka ieszcze w zamku St. Ildefonso. — Wiadomość o śmierci Ludwika XVIII, przez telegraf oznaymioną w Baionnie, odebrano w Madrycie w nocy z 18 na 19. Dwór Hiszpański przywdzieie żałobę na trzy miesiące od 21 Września.

— Wice-hrabia Digeon naczelny dowódzca woyska Francuzkiego wydał taki rozkaz dzienny:

«Naczelny dowódzca z boleścią oznaymuie woysku, że Ludwik XVIII zakończył swóy zaszczytny zawód. Jego dostoyny brat Karol X nastąpił po nim. Żołnierze! mamy nowego oyca; niech żyie Karol X, niech żyie Król.»

— Król i Królowa dnia 13 i 14 zaszczycili Segowią obecnością swoią. Królestwo Ichmość zwiedzili zakłady publiczne, a między innémi obeyrzeli iak naydokładniéy Szkołę króleską artyleryi.

— Donoszą z Hawanny że fregata *Sabina* opatrzyła we wszystko zamek S. Juan d'Ulloa.

— Słychać iż *Afrancesados* wkrótce odzyskaią swe prawa obywatelskie, a ci którzy przed pierwszą woyną francuzką ważne urzędy piastowali pod Karolem IV, nawet iuż i pod Ferdynandem, maią stósowne pensye otrzymać.

— Gazety tuteysze zawieraią co następuie: „Woyska hiszpańskie do Asturyi wysłane, nie dla innéy przyczyny tam się udaią, tylko dla obsadzenia wybrzeżów téy prowincyi. “

— Nowy tymczasowy Naczelny Intendent Policyi, kazał spisać na nowo listę byłych ochotników Konstytucyynych, wraz z oznaczeniem ich mieszkania.

— Xiąże Infantado, nowo-mianowany Biskup Tortosy D. Wikt. Saez, i Biskup Hawany udali się do St. Ildefonso.

— Przeznaczenie pensyi i umieszczenie na Urzędach tych z pomiędzy *Josephinos*, którzy pierwéy w służbie prawego Monarchy byli, posłużyło ciału dyplomatycznemu za przedmiot wstawienia się za niémi, w czasie ostatniéy audyencyi w St. Ildefonso; Król zalecił Radzie Kastylskiéy aby w tym względzie swe zdanie podała.

— Dziennik Gwiazda donosi z Valparaiso, iż liniowy hiszpański okręt *Asia* ku końcowi Kwietnia tamtędy żeglował. Wielu iednak dotąd sądzi, iż z Mexyku dopiero pewne wiadomości o tym zawołanym okręcie będziemy mieli.

DODATEK.

D O D A T E K

Do Numeru 82. MONITORA WARSZAWSKIEGO z dnia 12 Października 1824.

WIADOMOSCI LITERACKIE

Bulletin universel des sciences.

(z Dzien. *Conservateur impartial.*)

Od nieiakiego czasu wychodzi w Paryżu dzieło pod tytułem: *Powszechny Bulletyn umieiętności i przemysłu*, wydawany przez Barona *Ferussac*. Jest to że tak powiem, telegraf który ze wszystkich punktów globu donosi o zdobyczach cywilizacyi; ma swoie punkta pośrednie we wszystkich częściach świata gdzie się znayduie iaki uczony erudyt, literat, artysta, drukarz. Utworzył on wzaiemną wymianę światła i odkryć, zbogacaiącą ieden kray płodami drugiego, przenoszącą szybko w mieszkalne krainy świata wszystkie wielkie wyobrażenia, wszystkie szlachetne myśli, wszystkie znakomitsze w téy epoce utwory. Ten niezmierny repertoar otwarty iest wszystkim nabytkom religiynym i politycznym, wszystkim faktom które się powszechnego dobra dotyczą i oznaczaią postęp udoskonalenia umysłu ludzkiego. Z tego środka do którego zbiegaią się wszystkie wiadomości naukowe, rozeydą się promienie światła, aż w naydalsze okolice. Akademie, towarzystwa naukowe wszystkich części świata, z pośpiechem przystały na wezwanie wydawcy. Nie iest to dzieło stronnictwa mogące dać powód do sporów religiynych lub walk polemicznych; iest to dzieło faktów roznoszące wszędzie spokoyne wiadomości naukowe i żywioły bogactwa i pomyślności. Księgarze głównych miast świata przykładaią się wraz z dziesięcią Paryzkiemi do tego obszernego i użytecznego zgromadzenia.

Bulletyn dzieli się na ośm sekcyy, na które można osobno prenumerować. — *Pierwsza* traktuie o naukach matematycznych i fizycznych, *druga* o naukach przyrodzonych i geologii, *trzecia* o lękarskich, *czwarta* o rolniczych i ekonomicznych, *piąta* o technologicznych, *szósta* o geograficznych, ekonomii publiczney i podróżach, *siódma* o historycznych i o starożytnościach, *osma* o woyskowych.

Na liście głównych spółpracowników znayduią się nayznakomitsi uczeni Francyi i Europy. PP. Dupin, Lacroix, Geoffroi Saint-Hilaire, Cuvier, Darcet, Thénard, Fresnel, Coquebert de Montbret, Poinsot, Duméril, Magendie, Flourens, Sousheim, Chaptal, Lacépède, Bose, Villemorin, i t. d.

Pierwsze numera świadczą o faktach nayważniejszéy wagi, które okazuią że cywilizacya i światło codziennie nowe czyni zdobycze. Na wyspy Sandwich, których Król świeżo umarł w Londynie, missyonarze angielscy wysłali rolników, doktorów, nauczycieli i drukarza który osiadł na wyspie Aluai; pewien Hiszpan rozkrzewił na tych wyspach leguminy i owoce Europy; robią tam teraz dosyć dobre wino; twierdza opatrzona siedmdziesięcią armatami broni głównego portu na wyspie Woalu.

Nowa Hollandya, która nam dała tak wielką liczbę szacownych roślin, korzysta z naszych bogactw naukowych: posiada teraz obserwatoryum, ogród botaniczny, muzeum historyi naturalnéy, towarzystwo nauk i umieiętności pod imieniem towarzystwa Australazyi; kilka dzienników wychodzi w Port-Jackson. W r. 1819. przywieziono tam zbiór kantyczek drukowanych w Taiti w ięzyku taitskim; Ewangelia S. Mateusza i S. Jana, były także wydrukowane charakterem rzymskim w ięzyku taitskim.

W Sumatra towarzystwo rolnicze założone iest od roku 1820 i udziela nam iak Japonia i Nowa-Hollandya znaiomości i faktów.

Encyklopedye Chińska i Japońska, Dykcyonarze, dzieła o historyi naturalnéy, o rzemiosłach i t. d., dowodzą stanu umieiętności i sztuk w tych obu kraiach. Mosty zawieszone, tak dawne w Chinach, dopiero wprowadzamy do siebie. Dzienniki tygodniowe i codzienne wychodzą w Pekinie i w stolicach różnych prowincyy. Rząd ma także swoię gazetę urzędową. Zbiory literackie bardzo interessuiące drukuią się w Kantonie i Makao.

W państwie Anglo-Indyyskiém, umieiętności niezmierny postęp czynią. Sławne towarzystwa założone w Kalkutta, w Madras, w Bombay, w Serampour, w Ceylan, zgodnie pracuią nad zaszczepieniem w téy obszernéy krainie i sztuk i umieiętności Europeyskich, i ogłaszaią tak iak w Londynie *Rozprawy* nay większéy wagi. — Przeszło trzydzieści dzienników w których i literatura i umieiętności znaczne mieysce zaymuią, codziennie przesyłaią do Europy mnóstwo nayważnieyszych wiadomości o wszystkiém co się Indyi dotycze, i postrzeżenia fizyczne i z nauk przyrodzonych które rozprzestrzeniaią granice umieiętności. — Sami Indyanie maią także towarzystwa naukowe i z gorliwością piszą o wszystkich przedmiotach dotyczących się dobra społecznego.

W Afryce sztuki i umieiętności rozszerzaią swoie dobrodzieystwa, z iednéy strony do Przylądku dobrey nadziei, do Sierra Leone, do Senegalu, a z drugiéy w całym Egipcie. W *Przylądku* wychodzą dzienniki w ięzyku hollenderskim i angielskim, w Sierra Leone drukuią gazetę Króleską po angielsku i Dziennik afrykański po angielsku i Kreolsku. Dwadzieścia miast wzniosło się iakby czarodzieyskim sposobem w tym spiekłym kraiu; drogi się łączą a zdobią ie wspaniałe gmachy.

Pobyt Francuzów w Egipcie rzucił tam ziarna które wydaią owoce. Sławny Inżynier Włoski przebiega ten kray i kieruie wydobywaniem kruszczów. Inżynierowie Francuzcy odnowili dawne kanały wykopane przez Ptolomeuszów; zasadzono i rozkrzewiono drzewa bawełniane i cynamonowe, a uprawa bawełny iuż zmieniła stosunki handlowe poludniowych prowincyy Francuzkich.

Tak więc wszędzie rozszerzaią się wiadomości i światło, cywilizacya postępuie, takie są dobrodzieystwa druku: — on połączył wszystkie narody, zbliżył naydalsze, i wszystkie skarby umieiętnosci i dostrzegania wspólnemi uczynił.

Drowettego Zbiór Starożytności Egipskich.

Pan *Champollion* młodszy przybywszy za poleceniem Króla Francuzkiego do Turynu dla rozpoznania zbioru starożytności Egipskich, pochodzących od P. Drovetti, a które dziś tworzą Króleskie Egipskie Muzeum J. K. M. Króla Sardynii, iuż dał poznać kilka głównych pomników. Z listów iego następuiące wypisaliśmy wiadomości:

„Za dobrotliwém upoważnieniem Hrabiego *de Cholet*, Minisra Spraw Wewnętrznych, wprowadzony byłem do Króleskiego Egipskiego Muzeum. Już rozpoznałem na dziedzińcu gmachu uniwersyteckiego piękny posąg Sezostrysa z różowego granitu na 8 stóp wysoki; część wyższą posągu żony tego Króla, Królowéy Arij, i inny posąg z Lwią głową, podobny do dwóch posągów w muzeum Paryzkiém, z napisem z panowania Amenofisa II.“

„Dziewiątego Czerwca zwiedziłem Muzeum Egipskie po raz pierwszy; nic nie można porównać z tym niezmiernym zbiorem. Znalazłem dziedziniec zapełniony Kolossami z granitu różowego i zielonego bazaltu, sale są także zaludnione kolossami; za pierwszém badaniem poznałem grupę na ośm stóp wysoką; był to *Amon-Ra* siedzący a przy nogach iego Król *Horus*, syn Amenofisa II 18téy dynastyi; i nic nie widziałem pięknieyszego od téy zadziwiaiącéy roboty; 2.) inny posąg kolossalny Króla *Misphra Thouthmosis*, zachowany iak gdyby dopiero wyszedł z warsztatu; 3.) monolit na sześć stóp; iest to *Ramses* Wielki (Sezostrys) siedzący na swoim tronie między *Amon-Ra* i *Neith*, z granitu różowego, robota doskonała; 4.) kolossalny posąg Króla *Moeris* z zielonego bazaltu, doskonale wykończony; 5.) posąg Amenofisa II; 6.) posąg boga *Phta* zrobiony za czasów Amenofisa; 7.) grupa z Piaskowca; iest to Król Amenoftep 19 dynastyi i żona jego królowa Atari; 8.) posąg większy nad naturalną wielkość, Ramsesa Wielkiego (Sezostrysa) z bazaltu zielonego, wypracowany iak kamea: na stopniach tronu wyryty iest w wypukłéy rzeźbie iego syn i żona.

Znaczna iest liczba posągów grobowych z bazaltu zielonego, z czerwonego piaskowca, z białego piaskowca, z wapienia białego i z szarego granitu; a między niemi iest godnym uwagi posąg człowieka przychylonego, na którego tunice znayduie się napis egipski demotycki w czterech wierszach. Krzeseł na cztery, pięć lub sześć stóp wysokich, iest przeszło sto; ieden ołtarz pełen iest napisów hieroglificznych; inne rozmaite przedmioty starożytności są bardzo liczne.

Jest to dopiero część zbioru, ieszcze potrzeba otworzyć blisko trzysta skrzyń; Manuskryptów iest sto siedemdziesiąt ieden, iuż z nich rozwinięto czterdzieści siedm. Rozpoznałem dziesięć Kontraktów pismem demotyckiém, papyrus grecki i proces między dwoma mieszkańcami Tebów o własność domu, pretensye stron i obrony Adwokatów są w niém rozebrane, a prawa im przyiazne dosłownie przytoczone.

Na końcu iest text wyroku wydanego 54 roku, Ptolomeusza Ewergeta II. Napis w dwóch ięzykach egipskim i greckim, iest dekretem na zaszczyt Prefekta okręgu Tebów wydanym za panowania Kleopatry i syna jey Cezaryona, którego nazwisko poznałem, i przekonałem się o rzeczywistém iego panowaniu, przeczytawszy napis wyryty na świątyni w Dendera. Lecz co nas niezmiernie obchodzić powinno iest to, że pomiędzy manuskryptami papyrusowemi tego zbioru, znayduie się *manuskrypt fenicki*; nieszczęściem są to tylko ułomki; może znaydą się inne między manuskryptami ieszcze nie rozwiniętemi. (*Con. Im.*)

Muzeum Burbońskie w Neapolu.

Skoro tylko odkryto *Herkulanum*, Karol III. Król Neapolitański z linii Burbonów, założył Akademią w celu tłumaczenia i wyiawienia tych szacownych szczątków; aż dotąd uczone prace téy Akademii ogłaszane były pod szczególną opieką panuiącego, lecz z takim przepychem rzeźby i druku, że prywatni nie byli w stanie ich nabycia. Teraźnieyszy Król ożywiony dobrotliwą troskliwością o sztuki piękne, upoważnił ogłoszenie Muzeum Króleskiego w cenie, za którą lubownicy i artyści mogą ozdobić swoie biblioteki skarbami galeryi, nieustępuiącéy żadnéy innéy pod względem ilości i rozmaitości pomników i która iedynym iest w Europie bogatym zbiorem odkryć z Herkulanum i Pompei, zbiorem powiększaiącym się codziennie przez nowe rozkopywanie w okręgu tych dwóch miast starożytnych.

To interessuiące dzieło wychodzi przez prenumeratę pod kierunkiem Pana *Nicolini*, Dyrektora instytutu Króleskiego sztuk pięknych. Już wyszedł czwarty oddział i obeymuie: Madonę Bernarda *Luini*, pobożność Annibala *Caracci*, « ślepi « obraz Piotra *Bruegel*; czworo dzieci, trzy półpopiersia, dwa małe daniele, i cztery głowy zwierząt służące za fontanny, wszystko to są bronzy z Herkulanum, prócz dwóch głów zwierzęcych należących do zbioru Borgia. — Bachus ze zbioru Farnezych; tróynóg z płaskorzeźbami wyobrażaiącemi Scyllę i Centaura, znaleziony za murami Rzymu przy Villa Madame; Merkurego który powierza Bachusa nimfom Tebańskim, płaskorzeźba otaczaiąca wielką wazę marmurową grecką odkrytą w Gaecie.— Jowisza, Marsa, Apollina, Eskulapiusza, Bachusa, Herkulesa, Merkurego, wyrytych na około studni. — Ofiarę czynioną Ozyrysowi i Izydzie, płaskorzeźba egipska dana przez Xięcia Kalabryi. Jowisz piorunuiący olbrzymów, Sylen siedzący, rzeźbiarz, kamey ze zbioru Farnezych. Dwa kandelabry z marmuru *luna* tegoż samego zbioru. Wagi, bronzy znalezione w Pompei. Nareszcie pięć medalów z Syrakuzy i ieden z Heraklei. Wydanie trzech pierwszych oddziałów, obeymuiących rysunki pomników z Herkulanum i Pompei, opóźnione zostało, aby nie pozbawić publiczność nowych odkryć któreby wyniknąć mogły z rozkopywań Forum miasta Pompei. *(Con. Im.)*

Russische Dampfbäder i t. d. Rossyyskie łaźnie parne, w doświadczeniu iako sposób leczenia uznane: przez G. F. *Pochhammer* i Dr. J. G. *Schmidt*, z 3 tablicami. W Berlinie 1824. Str. 152. Cena Złp. 6.

(z Gaz. Ber. Haudego.)

Mówiąc o korzyściach i wartości metody iakowéy w wielkich narodach naymniéy od trzech tysięcy lat codziennie w użyciu będącéy, dość iest odwołać się do doświadczenia. Zdaie się iż gdy miliony ludzi w przeciągu wieków iedneyże stale trzymały się metody, iuż to samo pożytek iéy zaręcza, i w tym przypadku to chyba przedmiotem badania bydź może, dla czego nie wszystkie a przynaymniéy cywilizowane narody tegoż nie chwytaią się sposobu! Lecz tym którzy wyraźnie użyteczny zwyczay innych ludów do swéy wnoszą oyczyzny, a przez to do dobra współobywateli przykładaią się, wdzięczność i chwała od współżyiących i potomności należy się.

Grecy, Rzymianie i wszystkie Narody wschodnie codzień prawie łaźni parnych używały, a wschodnie narody teraźnieysze do dziś ich używaią. Rossyanie od dawnych czasów zwyczay podobnych łaźni przeięli, i rzecz iest wątpliwa, czy w tém za przykładem Greków od których Religią przyięli, czy za wzorem Finnów poszli, czy też wreszcie żadnego nie naśladowali przykładu. Sposób ich postępowania różni się iednak od greckiego, rzymskiego i wschodniego. Ci bowiem parę w iednostaynym stopniu utrzymywali, u Rossyan zaś w pewnych dowolnych przedziałach raz poraz wydobywa się: pocieranie czyli mechaniczne draźnienie skóry z obmywaniem zimną wodą połączone, obudwom metodom iest właściwe.

U Niemców nigdzie i w żadnéy epoce łaźni parnych nie natrafiamy, nawet zwyczay ten niknął w narodach pod ich panowanie przechodzących. Właśnie zaś w Niemczech, gdzie ustawnie mgły i chmury zasłaniaią horyzont staiąc się przyczyną katarów i reumatyzmu, gdzie nader częste choroby skórne, a nawet i sparaliżowania bywaią skutkiem kilkakrotnych przeziębień, powinny bydź łaźnie parne, czy na sposób ruski czy też grecki, o to mnieysza, troskliwie od ludu używane, nigdzie bowiem nie są potrzebnieyszemi.

Doktor *Pochhammer* pierwsze rossyyskie łazienki wybudował w Berlinie roku 1818. Czy idąc za zdaniem lekarzy, Rossyyski nad Grecki sposób przeniósł? bynaymniéy się z tém nie oświadcza; zdaie się iednak iż to mu powodem bydź musiało, gdyż właśnie podówczas wyszło nowe tłumaczenie pisma byłego Rossyyskiego Lekarza *Sanchez*, Portugalczyka, w którém wyraźnie rossyyskiemu sposobowi pierwszeństwo naznacza. Zbawienne skutki rossyyskich łaźni, nie zawiodły bynaymniéy oczekiwania iego; w obecném dziele przytacza 66 wiarogodnych świadectw o dobroczynnych skutkach rzeczonych łaźni, któreby zapewne znacznie się pomnożyły, gdyby o wszystkich uleczeniach wspominać przyszło. Do tego dzieła przyłączył opis sposobu budowania łaźni rossyyskich, a Dr. *Schmidt* dodał bardzo stósowny przepis względem ich użycia.

Jak Publiczność łaźnie parne przyięła dowodem bydź może i to, że P. Pochhammer licznych znalazł naśladowców; a doświadczenie tak tu iak i wszędzie korzyść ich dostatecznie stwierdziło i codziennie mocniéy utwierdza. Chwała mężowi za przysługę wyświadczoną współrodakom przez wprowadzenie zwyczaiu, który od naydawnieyszéy starożytności, równie pod strefą Finnów iako też i Egipcyan zbawiennym się okazał, a Niemieckiemu klimatowi szczególniéy iest dogodnym.

ROZMAITOSCI.

— Kapitan *Riley*, znany z nieszczęsnego rozbicia się na brzegach puszczy Sahara, które w osobném dziełku Europie opowiedział, począł teraz w Stanach Zjednoczonych, w Państwie Ohio, budować miasto, które iuż ma 24 domy; dał mu na pamiątkę swego dobroczyńcy nazwisko *Willshire*.

— Jedno z widowisk Londyńskich było dnia 23. Września przerwane zdarzeniem dosyć komiczném. Wiadomo że nazwisko *Smith* iest równie powszechne w Anglii iak *Lefevre* we Francyi, lub *Schmidt* w Niemczech. — Gdy Parter był zbyt napełniony, młodzieniec ieden, który na ostatku bilet sobie kupił, nieznalazłszy mieysca wygodnego dla siebie, zawołał: „Dom P. *Smith* pali się“ Natychmiast 20 lub 30 Szmitów powstało nagle, a młodemu żartownisiowi pozostały do wyboru naywygodnieysze mieysca.

— W Numerze 243 Gazety Wiedeńskiéy umieszczone iest dokładne potwierdzenie skutków tylekroć zalecanych konduktorów gradowych ze słomy. Dodaie nadto taż gazeta, że wielu bardzo wieśniaków Węgier i Siedmiogrodu, od niepamiętnych czasów ochraniało drzewa swoie od gradu tak w ogrodach iako też i w lasach za pomocą sznura ze słomy, do drzewa przymocowanego.

— Wyspa Samos, która iest zagrożona przez potęgę Turecką iest iedną z naywiększych wysp archipelagu. Ma 30 mil obwodu (Psara tylko 3) i liczyła ieszcze przed wybuchnięciem rozruchów 60,000 mieszkańców, która to liczba powiększyła się znacznie od owego czasu zbiegami z Azyi mnieyszéy. Przez wylądowania na brzegi azyatyckie, Samioci stali się bardzo bitnemi. Mogą wystawić 16,000 ludzi pod bronią. Oprócz tego górzysty kray ich wyspy nader sprzyia prowadzeniu woyny na sposób grecki.

— Zdaie się że liczba parnych machin w Anglii, wynosi do 10,000. Jedna w drugą wyrównywa sile 20 koni, lub sile 60 ludzi. I dla tego moc tych 10,000 machin parnych wyrównywa mocy 200,000 koni, lub sile 1,200,000 ludzi. — I ta to iest przyczyna tak wielkiéy liczby nieszczęśliwych wyrobników, staiących się przez brak pracy ciężarem parafiy. Taxa dla ubogich iakkolwiek iest ogromna, albowiem wynosi 8,000,000 F. S. (330,000,000 złp.) przecież nie wystarcza na ich zasilenie. *(Oracle)*

— W pewnym ogrodzie na pagórku leżącym pomiędzy Rodanem a Saoną, nie daleko Lyonu, znaleziono przy końcu zeszłego miesiąca kości słonia nadzwyczaynéy wielkości, a mianowicie biodro maiące półtrzeciéy stopy długości i ważące 44 funty; téyże samey długości cokolwiek uszkodzoną kość goleniową, kawał dolnéy szczęki z dwoma zębami, $20\frac{3}{4}$ funt: ważący, wiele innych kości i t. d. Francuzcy Naturaliści wiodą teraz pomiędzy sobą spór, czyli one są szczątkiem słonia z przedwiecznych wstrząśnień ziemi naszéy, lub czy też są kośćmi słonia z czasów przeprawy Hannibala przez Alpy. *(Dz. Roz.)*

— Oprócz nowego mostu londyńskiego, i drogi pod Tamizą, która za trzy lata ma bydź ukończona, zatrudniaią się codziennie i bez przerwy w ogromnym Londynie iego powiększaniem i ozdobą. Prawie od miesiąca ukończono około 400 domów na iedném przedmieściu na drodze do Brighton, a to w mieyscu gdzie przed dwoma tygodniami trawa rosła. To zaś dzieie się w każdéy stronie, tak dalece iż konieczną iest rzeczą mieć co rok plan miasta Londynu, ieżeli kto niechce się zabłąkać w niektórych iego przedmieściach. Przy tym całym wzroście, miasto iest iedno z naydrowszych z powodu czystości panuiącéy we wszystkich iego częściach. Większa część ulic iego zbudowana iest szeroko i pod kątem prostym, wszystkie maią podziemne kanały, prowadzące nieczystości do rzeki, która wezbraniem peryodycznem codziennie po dwa razy ie spłukiwa; okolice zaś Londynu tak dobrze są zabudowane że śmiecie z domów i ulic są chciwie zakupywane i wywożone. Nadewszystko na uwagę zasługuie zbytek wody w którą domy i ulice są zaopatrzone a przez to i kanały czysto zachowane.

— Kapitan John Dundas *Cochrane* zapewnia w przedmowie wyszłego dzieła: « Uwiadomienie o podróży pieszéy przez Rossyą i Sybirską Tataryą, « że wydatki iego w podróży od Moskwy aż do Irkucka (6,000 mil angielskich) niewyniosły całéy gwinei.